

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 16 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIV.

V Ljubljani 24. svečana 1871.

List 8.

Rojaki, smijte si katoliško-politične društva!

Pretečeno leto je prinesla Danica št. 15—23 prav izverstne in temelite sestavke in je tudi na svetlo prišla posebna knjižica od verlega g. J. Šuca o tej koristni, dan danes potrebni reči, ter je obširno razlagala, zakaj in kako se imajo take društva osnovati. In res se jih je napravilo po Štajerskem obilno, da je veselje. Ali žali Bog! pri nas se je to bralo, pa je kakor evangeljsko seme na skalo ali med ternje padlo ter brez sadú ostalo. Ta nemarnost in zanikernost je silno škodljiva, ter jo bodo dežela in soseske morebiti prepozno obžalovale, do živega čutile, pa se zamuda ne bo mogla več poravnati. Kajti, ko ljudje spé, pride sovražnik in seje ljuliko med pšenico. Nasprotniki namreč na vse strani delajo, rodoljube in duhovne gerdo černijo, ljudi kakor zapeljiva kača pregovarjajo, da bi jih dobili v zanjke lažnjivega liberalizma. Navadno ljudstvo je v političnih rečéh dostikrat nevedno, ter ne previdi, kaki nasledki izvirajo iz napčnega ali nemarnega ravnanja; še večkrat pa je zlo merzlo, ker je že tolikrat volilo za vsakoršne zборе in odbore, pa vendar nič ni pomagalo; zmiraj večí so bili davki, več vojašine, več hudo delstev; zmiraj slabeje je bilo za šolo, vero in pravico, ter je začenjalo dvomiti, ali se bo še kedaj na bolje obrnilo; tega pa ne previdi, da so veliko teh nadlog zadolžile napčne volitve in je toraj ljudem na voljo dano, si voliti za soseskine odbore in deželne zборе take može, ki imajo potrebne lastnosti za take imenitne posle. Nepozabljivi ranjki g. Slomšek, ki so bili na vse strani skerbni za časni in večni blagor svojih rojakov, so že leta 1848, ko so se bile prvič pri nas začele volitve, pisali o novih grehah, kterih se vdeleží slehern, ki pri volitvah ali sicer pri političnih vprašanjih ali zanikerno, ali pa napčno ravná. In po pravici, če je staršem dolžnost otroke skerbno izrediti, če je kristjanu dolžnost sv. vero spoznavati in po njej živeti, če je gospodar dolžan za svojo hišo skerbeti: je dolžan tudi državljan, ki ima pravico svojo dolžnost in svoje pravo vestno izverševati in tako sebi in drugim, kolikor mogoče, v pravi blagor pripomoči. Za vse to se pa morajo ljudje podučevati, posvetovati, spodbudovati, združiti. Za vse to so potrebne katoliško-politične društva, v kterih se modri keršanski možje pod vodstvom bolj previdnega in podučenega predsednika zbirajo, posvetujejo, govore poslušajo, poštene časnike beró in se tako svojih političnih pravic in dolžnost čedalje bolj zavedujejo. To bo zmiraj bolj treba, ker so vedno bolj pogoste volitve — zdaj za deželni zbor, zdaj za sosesko, zdaj za šolo, zdaj za politične in šolske okrajine, morebiti kmalo tudi za državni zbor. Pri vsih teh volitvah gre ne le za večí ali

manjši davke in priklade, ktere že posamezne in cele dežele močno žulijo, ampak tudi za dve dragi svetinji, ki ste več vredni kakor denar, za vero in narodnost, ki ste nam sicer po sedanjih postavah zagotovljeni, pa v djanji ne tako vsestransko zavarovani, kakor slehern verni Slovenec more želeti. Šolske, medverske in druge postavbe bi se mogle po postavni poti prenarediti, da bi bilo vstreženo željam in potrebam velike večine katoličanov.

Zato je Danica že večkrat klicala in budila verne Slovence za take društva, pa na Kranjskem do zdaj brez vspeha; hočemo mar biti zadnji v tako potrebni reči?! Da bi se prepozno za ušesi ne praskali, zopet kliče zdaj, ko se v Ljubljani snuje tako društvo, s povzdignjenim glasom: Rojaki, duhovni bratje, napravite si tudi po deželi, po terjih in vaséh takih društev, kakor jih že toliko imajo, pa še zmiraj napravljajo po Koroškem, Štajarskem, Avstrijanskem in drugod. To se lahko zgodi brez posebnih stroškov in brez velikih okolišin in lagoja v vsaki soseski. In ker pri nas po deželi navadno ni veliko zadosti omikanih in politično izobraženih, naj se vstopi duhovni pastir, fajmošter ali kaplan, na čelo tacega početja, naj si prijazno pridruži modrih móz iz soseske, naj jim razloži pomen in potrebe take družbe, in ako so zadovoljni, naj duhovni pastir poskerbí drugo potrebno zastran pravil in političnega dovoljenja, kakor je prav umevno in jasno razloženo v zgoraj omenjeni knjižici. Na noge bratje, prevdarite tehtnost te dan današnji potrebne reči; ozirajte se na svoje verle brate po Tirolskem in Štajarskem; ne odlašajte več, da ne bode prepozno. S tem si bote vi, ki imate že toliko zaslug za keršanstvo in splošno omiko svojih podložnih, pridobili tudi velike zasluge za politično omiko našega milega naroda, kakor je še posebno potrebna za današnje čase. —a—

Znak križa pri Judih.

„In znamnje bom djal na nje.“
Izai. 66, 19.

Kar so pogani o znamnji in pomenljivosti križeve le nekako čutili, to se je bolj na tanko in popolno razodévalo v izvoljenem narodu judovskem. Stari zakon, zaveza Božja z ljudstvom izraelskim, je bil čas priprav, znakov in predpodob. To je bila širitisučletna šola, v kteri se je po izraelskem ljudstvu vse človeštvo vzrejevalo za keršanstvo in njegovo blagodarjenje. Le kar predpodobna in pripravljavna šola ima stari zakon svojo pravo ceno; le v tem smislu se mnogotere njegove pravila in naredbe prav pojasnujejo in razrešujejo mnoge vprašanja njegove.

Vkladni ali temeljni kamen našega odrešenja je

Kristusova daritev na križu. Vsa čakovska in judovska slava, vsi kralji, vojvodi in sodniki, vsi veliki duhovni tega ljudstva zglasujejo in naznanjajo nekako prihodnjega Odrešenika. Tako na primer daritev njegovo kažeta nam Izak in Melhizedek; Abraham in njegovi nad zvezde na nebu in pesek ob morji razmnoženi nasledniki predstavljajo nam sv. cerkev. Mojzes oslavlja njegov zakon; Jozve vzobrazuje njegove zmage; Jožef egiptovski predobrazuje in Jeremija določno predpoveduje njegovo terpljenje in ponižanje; David in Salomon kažeta kraljevsko slavo, modrost, mogočnost in veličastvo njegovo.

Okoli l. 1571 je živel pokristjanjeni izraelec Rafael Akvilini, ki je dal na svetlo obširniši spis o skrivnostni pomembi, katero ima drevo. (De mysterio ligni.) V tej knjigi piše o pomenljivi podobi, katero je poleg slovečih virnikov križ imel v starem zakonu. „S križem, piše on, blagoslovil je Noe svoja sina Sema in Jafeta; s križem je zaznamnjaval Jakob svojo čedo. Kadar je Jožetova sinova blagoslovljal Jakob, je križema sklenil roke, in tako ji blagoslovil. Z znamenjem križevim je Mojzes čudeže delal v Egiptu; vodo premenil v kri in bradkost, in storil, da so pocepale kače, žabe, kobilice in muhe; z znamenjem križevim je odperl sebi cesto čez rudeče morje in udaril v puščavi na skalo, da bi dala vode; križema je povzdigal Mojzes roke na verhu, kadar je Boga prosil zmage nad Amalekom. Pred znamenjem križa je prenehala kuga, ktera je v šotoru vstala bila zavoljo greha Fenejevega. Po pogledu na kačo na križu so ozdraveli vsi, ktere so pičile bile strupene kače v puščavi. Na znamenje križa se je razdvojil potok Jordan, da bi čez nj moglo ljudstvo s skrinjo zaveze. Pod tem znamenjem so se razrušili zidovi Jerihunški. Z znamenjem križa so ubodovali preroki umerle k življenju ter izganjali hudobne duhove iz ljudi. Na znamenje križa se je prikazala sekira na verh vode pred Elizejem. Z znamenjem križa je blagoslovil Ezra ljudstvo prišlo iz sužnosti, naj spolnuje staro postavo; po tem znamenji so izpuščali duhovniki ozdravele gobove, da so svobodno šli spet v ljudsko tovarštvo. Judovskim kraljem so glave bile maziljene v podobi venca ali krone, velikim duhovnom pa na križ; — da celo altar sam kaže se postavljen v podobi križa.“ (Rafael Aquilini: „De mysterio ligni.“)

Kakorkoli tudi obračamo ta popis, tajiti se ne more, da se nam res mnogokrat prikazuje križevo znamenje v starem zakonu. Vlasti pa nam križ kaže bronasta kača, katero je Mojzes na Božje povelje postavil v puščavi. Ko je namreč izraelsko ljudstvo v puščavi mermralo zoper Boga in zoper njegovega služabnika Mojzesa in želelo si nazaj k egiptovskim mesa polnim loncem: tedaj je Gospod Bog, čegar povelje izveršuje vsaka stvar, strupenih kač poslal v šotor, katerih umorni pik je vsmeril prav velike nehvaležnikov. Tako udarjeni so prišli Izraelci k spoznanju in skesanju ter so prosili za milostivo odvernjenje kaznujoče roke. In bila je vslisana njih prošnja. In tako je Mojzes po Božji besedi bronasto kačo izpostavil na drogu, in vsakteri, ki je pogledal nanjo, je bil rešen po nje pogledu; tako da je hvaležnega serca prav popeval kraljevski prerok: „Kdor prebiva pod varstvom Najvišjega, ta hodi po gadih in baziliskih, z nogama tepta leva in zmaja.“ Ps. 90.

Kar je Mojzes storil v puščavi, to se je v duhovnem smislu ponavljati imelo v novem zakonu, kadar je bil Odrešenik sveta na križ pribit in na Golgoti obéšen; od tega časa namreč slehern, kateri se na terpina med nebom in zemljo visečega oberne potert in skesan, pa z zaupanjem, z živo vero in čisto ljubeznijo, dobi oprosteno od pogubljenja, v katero je kača v raju pripravila ves človeški rod, ter je rešen zadolženja, rešen večne smerti in preroben k novemu življenju. Toraj

bi to znamenje s svojim blagostnim sadjem vse čase stati imelo v sredi med nami; ker potovanje skozi puščavo s svojimi skerbmi in težavami terpi do konca svetá; ni ga brezskerbnega trenutka; vedno se nahajamo v nepokojnem taboru, ki ga dans ali jutri moramo zapustiti, da dospemo v pravo deželo Kananejsko.

Kadar prerok Ecehiel govori: „Rekel mi je Gospod: Pojdi po sredi mesta, po sredi Jeruzalema, in začerka „Tau“ (T) na čela mož, kateri zdihujejo in žalujejo“ — (Eceh. 9, 4.), razumé pod tim znakom brez dvombe znamenje križa. Origen, Tertulijan in Jeronim so te misli, da je prvotna podoba pismenke Tau pri Judih, Samaritanjih in Grekih bil križ. Po tem znamenji, katero je s kervijo jagnjetovo bilo napisano na durih, kakor se pri nas s križem znamenjajo vrata na praznik sv. treh kraljev, je bilo izraelsko ljudstvo zavarovano pred smertnim angeljem, kateri je pomoril vse pervorojence v Egiptu, pri hišah judovskih pa je brez škode mimo šel.

Vsem, kateri s tem znamenjem na svojem čelu niso zaznamnjani, preti Ecehiel pogin o prihodnjem obiskanju Jeruzalema z mečem; in le tisti, kateri bodo tako zaznamnjani, morejo ovarovani biti tudi pri poslednji sodbi, kakor beremo to v razodenji sv. Janeza, kjer on takole govori: „In vidilsem družega angelja prihajati od solčnega vzhoda, kateri je imel znamenje živega Boga; in je vpil z velikim glasom čveterim angeljem, katerim je bilo dano, škodovati zemlji in morju, rekoč: Ne škodujte zemlji in morju, tudi ne drevesom, dokler ne zaznamnjamo hlapcev Boga našega na njih čelih.“ (Razod. 7, 2. 3.) Pod znamenjem živega Boga je brez dvombe razumel križ.

Velésoro.

VIII. Čudeži in milosti božje.

a) „Vidijo, gospod fajmošter, te-le molitve in pa maše za dež in za lépo vreme se meni nič kaj prav ne zdé, so odveč; sej Bog nima nič pri tem, to le oblaki delajo. Če se nakopičijo oblaki, je dež, če pa vetrovi oblake preženó, je pa jasno in večkrat tudi suša.“ Tako je modroval neki kmet, kateri je domačega, ravno še novega gospoda v vas povabil, in je veliko svetá ko voznik z lastnim parizerjem obhodil, z mnogimi ljudmi se pečal, na marsikaj naletel, marsikaj vidil, slišal in zvedil, pa tudi ob vero prišel, ali saj zeló v veri opešal.

Ta mož je že v večnosti, bil je zelo mogočen, deržal se je za kaj modrega; pa revež ni pomislil, da je Bog oblake stvaril, da je Bog naravi življenje vdihnil, po katerem in v katerem se ona razvija in razodeva od začetka pa do današnjega dne, in se bo razvijala in razodevala do konca sveta. On ni pomislil, da se zamore ura ustaviti, ne da bi se znotranji mehanizem, znotranja skladba kako popačila; tudi ni pomislil, da se celó bitni kembelj odvzeti zamore, da nič več ne bije, ne da bi samo zató le za migljej zastala; toraj da tudi Stvarnik v naravo, ktera ko ura po svojem živi in gre, z vsegamogočno rokó seči in oblake ustaviti zamore, ali pa jih tudi zná v veči obilnosti razvijati se pustiti, ne da bi s tem v razvijanju narave kaki zaderžek ali nered nastal, ali kaka zmešnjava vstala.

„Pa gospod f.—, sej to ne more biti, kar je mervto, in kar že zdrava pamet učí, nič več se ne oživí.“ Tako pa je modroval neki v svojem stanu izversten in prav izobražen gospod, pa zopet brez globokejšega mišljenja, le po verhu, tje v en dan, kakor da bi bilo božji vsegamogočnosti kaj takega storiti nemogoče. Bog je vir vsega življenja, gospodar življenja in smerti, in če on življenje človeku že prec v začetku vdihniti zamore, zakaj bi človeka, kateri je ves v njegovi oblasti in je

po njegovi volji umerl, zopet oživiti ne zamogel? Ni li vsegamogočen? Nima mar vsega v svoji roki: življenja in smerti? Ni li v njegovi moči, storiti, kar mu je ljubo? Verni človek v svoji ponižnosti spoznava vsegamogočnost Božjo ter si po nji marsikaj pojasnuje, med tem ko človek v svojem napuhu vse zametuje in taji, kar njegova omejena pamet ne razvidi in ne spozná, ali pa, če ravno kake reči tajiti ne more, jo naključju in skrivni delavnosti natore pripisuje, ne da bi ravno prevdarjal, je li to mogoče, ali ne? in tako reč veruje, ktera se je čudežno, to je: po nadnatornih božjih močéh zgodila, vender pa čudeža ne dopušča, ker mu napuh v ziralu vsegamogočnosti božje pogledati brani. Sploh verni kristjan veruje v omejeno, na nikoga natvezeno ali samosvojno (neodvisno) vsegamogočno bitje; veruje, da temu bitju je vse mogoče, — toraj nezmerno veliko mogoče, kar človeku, kar tudi skrivnim močém natore mogoče ni, in mogoče biti ne more; posvetnjak nasproti pa v svoji nejeveri, v svojem napuhu vse to zametuje in pripisuje reči, katerih si pojasniti ni v stanu, pa jih tudi tajiti ne more, slepemu naključju ali pa skrivnemu delovanju natore, toraj rečem, katerih še ne pozná, ktere se še ne zavedó, da so, ktere niti uma, niti pameti nimajo, in se po naredbi božje vsegamogočnosti naravno razvijajo, navezane na nepremakljive postave. Verni veruje, da izvirajo dela, ki si jih pojasniti ne more, iz vsegamogočnosti božje, napuhnjeni posvetnjak pa jih ali zametuje, taji, ali pa naključju in sebe nezavedni natori pripisuje; verni takih del, ki jih čudeže zove, ne zapopade, pa tudi neverni posvetnjak jih ne zapopade, verni jih zato božji vsegamogočnosti pripisuje, neverni pa, ako jih tajiti ne more, jih naključju in natori!

Prevdarimo pa vse to, ali ni očitno, da ne kristjani, verni in ponižni, ampak napuhnjeni posvetnjaki, v svoji nejeveri vpregajo pamet in njeno mišljenje v silen, težek jarem? Kristjan veruje čudeže, in iše pojasnjenja v svojem Bogu in Stvarniku; posvetnjak pa zametuje čudeže, mora pa vender reč, ktere tajiti ne more, večkrat spoznati in verjeti, iše pa pojasnjenja ne v stvarniku, temuč v stvari, v naravi in v naključju, ali prazni besedi! Kolik smešen napuh, kolika neumnost in ne-spamet!

To smo za potrebno spoznali omeniti v zadevi čudežev, preden ktere njih, ki so se tu v Velesovem godili, v misel vzamemo in jih naznanimo Bogu in Materi Božji na čast, ljudstvu pa v poterjenje zaupanja v Njo, ki je pomoč kristjanov in pribežališe grešnikov.

Tri mesce na Jutrovem.

LIX.

(Konec tega oddelka.)

S hribca sem zagledal Gazir na homcu nasprotnega obgorja v silo prijetnem kraju. Ves kraj je obsejan s poslopji in stanovanji; toda vse je viditi le z železno pridnostjo zemlji izsiljeno. Zdi se mi, kakor bi kdo pri nas sredi skalovitega Krasa imenitno napravo začel delati. Gazirski hribec pod vasjó je že precej obrašen z drevjem, ktero kakor s silo in velikim hrepenenjem hiti kviško izmed divjega in pečinskega skalovja. Obdelovanje zemlje gre višej in višej po skalovji v hrib. Vzame se na prvo kakor pas skalovja prék hriba in se obdela za nektare pedi na široko, med vsako plastjó je zid prék hriba, zložen iz grobelj, ki so pobrane, da se zemlja dóbi; ob robu zida so nasajene murve, katerih korenine med kamenje silijo, vlogo delajo in sčasoma kamenje sperstenujejo. Drugo leto se vzame zopet pas hriba višej nad unim v obdelovanje. Tako gre zmiraj višje z obdelavo in čez nekaj lét se bo komaj več dalo misliti, kakošno strahovito skalovje in pušavstvo je bilo

tukaj. Kteri vodijo obdelovanje našega Krasa, bi pač s pridom ta kraj ogledovali, pa tudi veselje dobili se tega dela še z večji serčnostjo lotiti. Ker je Bog človeka odmenil, da naj zemljo obdeluje, je gotovo tudi zaslužljivo delo zemljo tako rekoč siliti, da mora ljudi rediti, ako človek s tim dober namen sklepa.

Hvale vredno je toraj, kar ravno beremo v „Gospodarskem listu“*) v Gorici (1. št. 1871), da se teržaški in goriški vladni in drugi gospodje prizadevajo občinam na Krasu pridobiti vladne podpore za napravo vodnjakov po Krasu, in kar se sploh dela za pogojzovanje teh velikih praznih prostorov, ktere so nekdanji ljudje ukradli prebivalcem matere zemlje, — ukradli ravno s tim, da so gojzde potrebili. S pokončanjem gojzdov na obširno se okrajina gotovo nerodovitna stori, prikaže se zmiraj bolj golo skalovje, strahoviti vetrovi moč dobijo, studenci zginejo in pustota nastane. Ravno omenjeni „Gosp. list“ št. 2 piše, da gojzdi niso le kinč, ampak tudi bramba moči. Kjer gojzdi zginejo, jame postajati obnebe nestanovitno, vetrovi hujši, veliki naliivi, pogostoma hude ure, ki zemljo ogolijo in usiromašijo. Moč rastlinskega življenja je tedaj v ozki zvezi z gojzdom, in kjer je gojzd, je gotovo kmetijstvo. — Nespametno in neusmiljeno je toraj gojzde pokončavati, kakor sem ravnokar slišal, da se godi nekje na Dolenskem, kjer je menda tuj človek veliko deležje kupil, in zdaj na to gre, da bi se vse izsekalo in poprodalo! V Aziji, na Libanu, se tedaj ljudém pamet jasni in začenjajo zemljo pogojzdovati; pri nas pa se gojzdi pokončujejo in iztrebljujejo — in pa ravno zdaj, ko se svet baha z oliko in napredkom. In kolikokrat se to sliši! Slovenci, nikar tako, ako ljubite svojo deželo in dobro hočete svojim mlajšim.

Utegnilo je biti okoli 3 popoldne, ko smo s trudom prišli na Gazir in v prijazno bivališe gostoljubnih očetov jezuitov, ki so nas prav prijazno sprejeli, akoravno nas je bila precejšna karavana. Postregli so nam uženjem in trudnim ter odločili stanice.

Opomnim naj pred dokončanjem tega oddelka, da tukaj se je naš r. Nace Knoblehar mudil več mesecev s Poljakom o. Ryllo-m. Učila sta se arabščine, se pripravljala jutrovemu obnebju ter se tako pripravljala na misijon med zamurci. Tukaj je bil Knoblehar sprejel arabsko ime, po katerem ga je poznal kmali ves Egipt, vsa zamurska dežela, in pozneje tudi vsa Evropa, namreč „Abuna Soliman,“ ali kakor Arabci izrekajo: „Abuna-Sulejmán.“

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Pastirski listi. Ljubljanski se prične s „Češena bodi Kraljica“ in popisuje stan „Evinih otrók.“ S tim da se kliče „naprej“, se razodeva resnica, da je človek podoben temu, ki je padel, torej se obrača sem ter tje, pa vender naprej ne more. Z zdihovanjem po prostosti kažemo, da smo v jetništvu. Pri vsi svoji revšini je pa vender človek prevzetan, se ustavlja veri in Cerkvi Jezusa Kristusa, celo od nje odpada. Pogled na sedanjost kaže, kako res smo Eviní otroci; ljubezen zginja, kolikor bolj vera peša, in ruši se sveta vez, ki narode veže. Po obširnem pojasnjenji teh resnic sklepajo premilostni višji pastir poslanico s pogledom na Rim tako-le:

Da se od te resnice prepričamo, ozrimo se kakor katoličani le v Rim. Več let že vpijejo po Laškem in zunej Laškega, da bi bila vsa Italija pod enim samim kraljem. Kakor so bili nekdanj v Rimu vladarji, ki so skorej vso takrat znano zemljo v oblasti imeli, ravno tako hočejo, da bi bil tudi zdaj Rim središe italijanske

*) Ta hvale vredni list izhaja 1. in 15. vsacega mesca in veljá 1 gl. za pol leta. Vrednik g. Fr. Povše.

edinosti, sedež kraljev, ki bi jih sosednji vladarji spoštovali in čislali. Vemo, da so nekdanji kralji in cesarji in njih ljudstva vidnega poglavarja sv. katol. Cerkve, Kristusovega namestnika na zemlji, tako spoštovali in mu tako verno bili vdani, da so mu izročili popolno gospostvo rimskega mesta in sosednjih pokrajin. Z dohodki, ki so jih papeži dobivali iz teh pokrajin, so se plačevali stroški, ki jih prizadeva vladanje vesoljne Cerkve, oskerbovanje misijonov, in zaljšanje svetih krajev, ki so jih pobožni romarji iz vseh dežel tako radi obiskovali. Tako je bilo mogoče papežem brez vsega oviranja izvrševati nar viši pastirsko oblast, ki so jo bili prejeli od Kristusa samega. Vsi sovražniki katoliške Cerkve so bili zato tudi sovražniki tega častitega stanú rimskih papežev. Kolikor huje so se tedaj poganjali Lahi za edino Italijo in za njeno veljavo drugim narodom nasproti, toliko silneje so si prizadevali sv. Očeta in v njem katoliško Cerkev dosedanjih pravic in prednost oropati. Vsi katoličani so dolžni to krivično početje očitno grajati in temu hudobnemu djanju z vsemi pripušeni pripomočki tudi djansko nasproti ravnati. S pobožno molitvijo se tedaj nar prvo obrnimo k Gospodu, ki ljudstva vlada, da on Vsegamogočni tudi v vnanjem častitem stanu ohrani in obvaruje Pastirja, ki ga je sam postavil čedi, ki je z Jezusovo kervijo odkupljena. Pobožna molitev oblake predere in očitna molitev razodeva misli vseh vernih. Če se torej očitne molitve v stiskah sv. Cerkve z veliko gorečnostjo opravljajo, se njeni sovražniki ustrašijo, ker se jim je potem tudi bati upora z vnanjo močjo. Kadarkoli je bila tedaj Cerkev preganjana, so tudi verni očitno in na skrivnem goreče molili, da bi Bog rešil svojo Cerkev, ki se ji zlasti krivica godi, kadar njen viši Poglavar preganjanje terpi.

Ko so se pred enajstimi leti sv. Oče čez svoje sovražnike očitno pritoževali in se vsem vernim v njih molitev priporočevali, je bilo v ljubljanski škofii vsem mašnikom zapovedano, ne samo za se pri svetih opravilih iz poglavarja sv. Cerkve več kakor sicer moliti, ampak tudi verne k goreči molitvi za Kristusovega namestnika spodbadati. Od leta do leta so sv. Očetu huji nevarnosti pretile; zato je bila pa tudi nam od leta do leta več dolžnost sv. Očeta po svoji moči podpirati, torej zlasti prav pobožno za Pastirja vesoljne Cerkve moliti. Dogodbe same so slehernega dovolj spodbadale k goreči molitvi, za to ni bilo treba novega zapovedovanja zvestim katoličanom. Ljubezem, ki so jo vsi otroci svojemu duhovnemu Očetu dolžni, se je tudi v naši škofii v mnogih prilikah prav lepo razodevala z besedo in z djanjem. Ali nedavno je Bog pripustil, da je sila zmagala pravico. Doklej bo pa Bog to krivico terpel, kdo more to vediti? Ali mi verni bi bili krivice deležni, ko bi te grozovite pregrehe očitno ne grajali in je ne odvrčevali z vsemi pomočki, ki nam jih sveta vera ne prepoveduje. Kdor k grehu molči, ravno s tem sam greši. Če smo tedaj v resnici pravoverni kristjani, če papeža za vidnega Poglavarja sv. Cerkve, za pravega namestnika Kristusovega, za duhovnega Očeta vseh vernih, za svojega nar vikšega Učenika in Pastirja imamo in častimo, razodevajmo to terdno vero brez strahu z besedo in z djanjem, da tudi drugi vidijo našo luč in hvalijo Očeta, kateri je v nebesih, da se Oče nebeški milostljivo na nas ozre ter nam po Božji milosti sveti njegova luč, dokler ne mine pozemeljsko vojskovanje in ne prejmemo venca večnega življenja.

Iz okolice Idrijskega rudnika. * (Redka slovesnost.) 6. svečana se dolga dolga rajda praznično napravljenih svatov vije po višinah in dolinah proti cerkvi sv. Jožefa na Vojskem, moški s prelepimi šopi na klubkih gazijo naprej v dolgih škornjah na gubo, kakoršne

so po kranjskih snežnikih edino spretno obuvalo, ženske v svilnatih robcih in belih pečah stopajo zadej po uglajeni snežni stezi; strel se razlega „čez hribe čez plan“ ter odmeva od mogočnega gozda ob obrobji idrijskega rudnika. Svatje in ljudstvo brez števila jo zavijejo v cerkvico, ktera ponosno stermi visoko v sive oblake ter gleda na bližnje in dalje planine z visokosti, malo da ne 4000 čevljev nad morjem.

Da bode poroka, vsak lahko vidi, al poroka, kakoršne, ljubi bralec! nisi vidil in morda vidil ne boš. Trije bratje s priimkom Rejec, s tremi nevestami stojé pred altarjem Gospodovim, četerti brat ko mašnik pred njimi, peti brat ko svat, in dve sestri za njimi.

Veselja presunjeni hvalijo mašnik predobrega Boga, da so z Njegovo milostjo vsi bratje in sestre enkrat zbrani v veži Gospodovi, da še živita oče in mati, da še živita ded in babica ter gledata svoje vnuke in njih neveste. Ko pa opomnijo dalje: „Nismo še bili vsi tako združeni, gotovo ne bomo več,“ takrat se utrinjajo solze vsim pričujočim in glasno jame zdihovati vsa cerkev. Po doveršeni poroki se odpravijo k bližnji sorodovini na vesel obed, pri katerem je sedelo 105 svatov kmetovstanú, pripusti pa odkriti in pošteni, pravi slovenski korenjaki, vsi dobre volje.

Od nekod. (Naj imena še molčimo, dasiravno so zadevni vredni, da bi jih svetu povedali. Vr.) Od nekod se nam naznanuje, s kakošnim „svobodnim duhom“ so nekteri liberalni možaki navdihovani. Naznanilo pravi: Ko je duhoven v nedeljo sladkega imena Jezusa pri službi Božji za podpise oznanoval, ga berž nekdo žendarmom ovadi, kakor da bi bil zoper vlado šuntal. Žendarmi so precej potem po hišah hodili in še celo po noči iz spanja ljudi budili (!) in popraševali, kaj da je pridigal; se vé, da niso mogli nič zvediti. Potem so ljudje hrup zagnali, da bo v nedeljo župan dal pred cerkvijo oklicati, da se nobeden ne sme podpisati. (Ti ljudje tedaj še svoje premilo-drage vstave ne razumejo, za katero toliko potú prelivajo? Ta je lepa!) Drugi liberallec je ljudi lovil, ki so se podpisovat hodili in jih je z vsakterimi lažmi odvrčal.

Ko bi bili liberalni junaki kaj brali, bi bili lahko vedili, da so mil. škof katoliški družbi nabiro podpisovanj izročili, da je družba to reč očitno pred obličjem vradnij razglasovala, podpisne pole razpošiljala in k podpisom spodbudovala, kakor še zdaj spodbuduje, in bili bi morebiti ljudi pri miru pustili. Če ima mojster „zeléneč“ koga tako v mreži, da si kakor katoličan sam ne upa očitno za Kristusovega namestnika potegniti se; naj bi saj druge pri miru pustil!

Iz Marija-Zvezde pri Banjaloki v Bosni piše (2. sveč.) častiti g. Frančišk, prednik redovnikov Trapistov, da Br. Caharija ni mogel prehvaliti, kako priljudno je bil sprejet na Kranjskem in je vsim dobrotnikom preserčno hvaležen za lepo pomoč, ki jo je dobil za povzdigo naših slovenskih bratov v Bosni. On miluje zapušeno ljudstvo in pravi: „Danes se mi sama po sebi vsiluje misel: Kdaj vendar bo prava Svečnica posvetila tem deželam ob Šavi, s kterimi se tako mačehovsko dela? Danes tukaj tako lepo, tako ljubeznjivo solnce sijé nad Verbovsko dolino, in vender je v takem mraku ta rodovitna dežela, tako žalostno je z oliko in keršanstvom!“ Dalje toži, kako se skerbi za daljne dežele, pred pragom pa leži star znanec na tléh, in civilizirana Evropa mu ne pomoli roke, da bi ga kviško vzdignila... „V Evropi Kalifornijo in Mexiko bolj poznajo kakor pa Bosno, in več se zanj stori. Mgr., ako vzamete zopet pero in roko, povejte to odveč modremu Dunaju in Berlinu... Hiper-civilizirane avstrijske mesta naj denar dajo, da se tukaj naprave povzdignejo, kmetiško ljud-

stvo da delavcev (novicev) in Bog svojo pomoč, in Bosna bode kmali naša, to je Gospod Jezusova lastnina, kteremu bodi vse gospostvo in slava vekoma!“

Gospod superior pravi, da le ljudi in pomočkov manjka, „in Kranjsko, ki tako sveti v dobrem, ki je toliko usmiljenih sester pošiljalo v Zagreb, ali bi ne moglo kar nobenih Bratov za nas pridobiti, ki bi nam pomagali molčé zemljo obdelovati, in v ojstri pokori turško in gerško mehkužnost osramotovati, nemi pridigarji v pušavi biti? Sej k temu ni potreba učenosti in prebrisanosti.“

„Te dni potuje Br. Caharija na Badensko, v svojo domačijo, po delavcev. Pomislite, take popotne stroške si moramo delati, zakaj nam ne pomagajo poprej slovenski sobratje? Že zavoljo jezika bi mi bil hlapec ali rokodelec kaki Kranjec ljubši kot dva Nemca...“

Kaj se godi v Rimu? (Dalje.) V seji 27. jan. je poslanec Billia bleknil bogokletno, da ni treba, da ima talijanska dežela papeža, da je lahko brez njega.

Minister Raeli pa terdi, da je treba pogoditi se s sv. Očetom in sicer tako, da bodo evropejske deržave s to pogodbo zadovoljne.

Poslanec Carutti modruje, da od ljudi je bil papežev tron postavljen in ljudje so ga vergli, — sv. Oče bodo prisiljeni se poslednjič vdati v to, kar se je zgodilo.

Vprašamo bralce, ali se smemo zanesti na vlado, ktera ima take može, ki tako in enako govoré? Mi katoličani smo prepričani, da vlada, ktere svetovalci in postavodajalci so ali slabi katoličani, ali tudi nekatoličani, novi nejeverniki, ki tedaj za sv. Očeta ne marajo nič, ni v stanu papežu kaj važnega obljubiti, in ako bi tudi obljubila, da besede spolnovati ne more. In kako čudna je ta reč, da bi roparji modrovali in sklepali, koliko bodo oropanemu dali in dovolili. Tat mora vse poverniti, kar je vzal, če ne, ostane tat na vekomaj.

Druga reč, ki zavoljo nje katoličani oči obračajo na Talijansko, je izvolitev Rima za glavno mesto talijanskih deželá. Takrat namreč, ko se vlada talijanskega kraljestva preseli v Rim, je djansko popolnoma uničeno deželno glavarstvo sv. Očeta.

Poslušajmo nekoliko tudi o ti reči, kako da se govori v talijanskem senatu ali v gosposki hiši talijanskega kraljestva.

V seji 23. jan. senator ali starašina Audifredi misli, da ni čakati pogodbe s sv. Očetom, temveč naglo pojdimo v Rim, brez te pogodbe.

Senator Amari terdi, da bi bilo zlo napčno odlášati prenesenje vlade v Rim, ko že toliko lét vse ljudstvo želi v Rim. (Ostudni lažnik!)

Scialoja v seji 24. jan. pravi, da preseliti vlado v Rim, ki naj bo zanaprej glavno mesto, je neoveržljivo potrebno; to je spoznano tudi od zunanjih vlad.

Sella, minister, misli, ker je sv. Očetu vzeto kraljestvo, se mu mora odvzeti tudi glavno mesto; tudi meni, da bote obe vladi deželna in duhovna, lahko obstale ena zraven druge.

V seji 26. jan. se senatorji med seboj pričkajo, kadar bodo v Rimu, kako, ali smejo v posest vzeti vse stanišča, ali palače, ali bolnišnice, samostane, ki bi dobro služili vladi v nje namene, in sploh so tih misli, da se smejo. (Zakaj pa ne, če ne marajo ne za Boga, ne za pravico, ne za svojo dušo?!) —

Iz vsega tega, kar se v obojni zbornici govori, toliko zastran zagotovil in pogodbe, ki jo ponujajo sv. Očetu, kolikor zavoljo volitve Rima v glavno mesto in prestavljenja vladi v to mesto, se vidi, da možje, kterim je vse to v roko dano, ne poznajo ne katoliškega duha, ne pravice katoličanov, ne zgodovine, ne pravice.

Katoliški duh tirja, da Oče vsega keršanstva ni

opoviran v nobeni reči, tedaj je laž, da bote deželna in duhovna vlade ena zraven druge neopovirane stale. Sej vidimo po drugih deželah, kako vlade stavijo opovire škofom tu in tam, da jih dostokrat težko težko stane dolžnosti svoje dopolnovati; kaj še le bi bilo s sv. Očetom, ako bi v Rimu papeževa naj višji duhovna in talijanska deželna vlada skupaj bile!

Katoličani imajo pravico do Rima in ne talijanska vlada; zakaj vladarji, kralji, cesarji, knezi in knežinje, kakor je znano, so podarili dežele sv. Očetu, kakor očetu vseh katoličanov, ne pa Talijani.

Kakor tedaj imajo katoličani pravico do sv. Očeta, da jih vodi in vlada, tako imajo pravico do tega, da se ohrani njih posestvo v njih oblasti, v njih roki, in v nobeni drugi. Cerkve, mnogi zakladi in naprave so iz ljubezni do vere in sv. Očeta skupaj spravljene pogosto z denarji vseh katoličanov, tedaj ima vse katoličanstvo pravico do njih. Laž je tedaj tudi to, da so človeške roke postavile papežev kraljevi sedež, — to ni res, — temveč božja previdnost je postavila papežev kraljevi prestol, ki je spoznala, da mu je potreben kakor očetu katoličanstva.

Kaj pa hočejo Talijani dati sv. Očetu? Kraljevo oblast imajo že iz pervih stoletij. Cesar Konstantin ni hotel v Rimu biti, da je ložej sv. Oče sam nemoten spodobno čast vžival in s svojo apostolsko oblastjo vladal svet neopovirano. Cesar Karol Veliki in za njim kralji in cesarji vseh dežel in kraljestev so spoštovali njegovo kraljevo čast, in mu jo varovali; kdor pa se je lotil sv. Očeta čast in oblast grabiti, je gotovo in vselej padel!

Kaj hočejo dati sv. Očetu? Dvorove, palače? Kaj? ali niso vse njegove?

Vatikansko dvorano so zidali papeži Nikolaj V, Aleksander VI, Sikst IV, Inocencij VIII, Julij II, Leon X, Pavel III, Sikst V, Klemen VIII, Urban VIII — in drugi do Pija IX, ki je to dvorano tolikanj olepšal.

Lateransko dvorano je dobil papež Melhijad v stanovanje in papež sv. Silvester v dar od cesarja Konstantina Velikega, mnogi papeži so jo olepševali, in razširili. Papež Sikst V jo je v novič pozidal.

Dvorano Kvirinal je zidal pap. Gregor XIII (1574) in je bila ozaljšana in razširjena od Siksta V, od Klemen VIII id.

In tako bi se lahko od vseh dvorov ter palač, od vseh cerkvá, od vsega Rima pripovedovalo.

Rim je papeževo posestvo skoz in skoz, brez ugovora, kakor je postavim pošteno pridobljena kmetija kmetova. Rim ni bil pridobljen, kakor se godi po družih deržavah, z vojsko, s prelivanjem kervi, Rim je prišel papežem v posest pošteno, po volji Božji, po mnogih darilih cesarjev in kraljev, po dedišini.

Laž je dalje, da Talijani hočejo, da je Rim glavno mesto Italije.

Iz vseh mest katoličani talijanskih deželá protestirajo in se upirajo ropu, ki je bil ravno kar doveršen. Rimljani, pravi domači Rimljani, tožijo na tihem in glasno zoper novo vlado, zoper rop in hočejo papeža svojega kralja.

Ravno zdaj, ko králjev sin Humbert s svojo ženo Marjeto že svoj sedež v Rimu ima (prebiva v papeževem lastnem dvoru Kvirinalu, kamor so bili s silo ulomili), je viditi, kako malo marajo Rimljani za novo vlado. Naj imenitnejši Rimljanje so ali na deželi po svojih grajšinah, ali pa se zapirajo doma v Rimu v svoje dvorane in palače.

Tako knežje družine: Kolona, Borgheze, Teodoli, Rospiljozi, Patrici, Salviati, Aldobrandini, Lancelotti, Massimo, Odeskalki, Kiči Barberini, Ruspoli, Orzini, Falkonieri, Altieri, Gračioli Sakripante, Serpuli, Saketi

itd. Ti imajo naj veči posestva, njih palače obsegajo prostor majhnih mest, njih premoženje so milijoni, in ravno oni nočejo imeti kar nič opraviti z novo vlado.

Do 600 papeževih vradnikov se noče vdeležiti nove vlade in raji stradajo, kakor da bi pri nji službe iskali.

Papeževi vojaki ne marajo stopiti v talijansko vojno. Kupci tožijo, da jim slabo gre, in si želijo nazaj papeževo vlado. — Laž tedaj je to, gerda laž, da Talijani in Rimljani želijo novo vlado v Rimu in da hočejo imeti Rim za glavno mesto talijanske vlade. Le majhno delo, in sicer liberaluhi, mavtarji in republikani ali puntarji si želijo, da bi v kratkem ves red, vse pravo prekucnili, in pri tem obogateli.

Čuditi se je pri vsem tem le temu, da vlade evropejske prikimujejo talijanski vladi. Zoper to se je vzdignil ogerski nadškof Hajnald v seji ogerske delegacije 23. jan. in je v dolgem govoru kaj čversto povdarjal, da, ako mi v Avstriji poterdimo narodno željo Talijanov, ki so se v svoji slabo umevani narodnosti polastili Rima, s tim tudi vstajamo zoper obstajo avstrijske države, ktera obstoji iz mnozih narodov.

Vsim tim homatijam liberalcev in mavtarjev nasproti pa vidimo, kako se povsod po svetu vse giblje za sv. Očeta.

V Rimu priporočajo posebno molitev sv. „roženkranca“ za odvernjenje sedanje stiske, in veliko upanje imajo, da to bo izdatno orožje. Vikši pridigarskega reda je zapovedal, da po vsih kloštrih tega reda naj se opravi slovesna tridnevica na čast neomadežane Kraljice sv. rožnega venca v ta namen, da bi sv. Cerkev bolj hitro zmagala. Verniki se pa vabijo, da naj v ta namen k Božji mizi pristopajo. Letos je tretja stoletnica odkar je bil na prošnjo M. D. roženkranske Turk premagan pri Lepantu (7. okt. 1571), toraj priporočajo tudi bratovščinam sv. rožnega venca, da bi tridnevico opravljale. Kakor je znano iz življenja sv. Dominika, je roženkranc sploh močno orožje zoper krivoverce in sovražnike sv. vere, pa zoper mlačnost vernikov samih, gotovo bode toraj kaj posebno dobrega, da se sv. roženkranc začne zopet bolj obilno in goreče moliti. —

Razgled po svetu.

Undanje strašne povodnji na Dunaju naj tudi mi omenimo, ker je reč znamenita. Dandanašnji „vse študira liberalizem“ in lahko se pozabi marsikaj, kar je več kot liberalizem. Iz Linca je bilo na Dunaj daljnopisno naznanjeno, da se povodenj bliža, in vendar ne mestna gosposka ne drugi niso nič oskerbeli, da bi se bila škoda odvernila, še celo naznanili niso mestu nevarnosti. Donova je tedaj narastla in priderla strahovito ter so meščani terpeli silovito škodo. Sreča je bila še, da je povodenj prišla zjutraj in ne ponoči, ker sicer bi bilo tudi veliko ljudstva potonilo, tako so vendar življenje rešili, ko jim je voda derla v kleti in staniša. Žaloga, pohišja, roba ter vse razun življenja je zajemala voda z ledom in tisoče deržin ima silno škodo. Ob bregovih so celo razbojniške derhali in pijanci nadlegali memgredeče; pa nikjer ni bilo kacega stražnika. Zdaj se poglavarstvo in srenjski svet pričkata, kdo je kriv zanemarjenosti. „Vaterland,“ ki to stisko obširno popisuje, pa šipljivo pravi, da gospodje nimajo časa s takimi maličkostmi vsakdanjega ljudstva pečati se, opraviti si morajo dajati z nunami v Krakovem, s keršeno judovsko deklico v Levovu, z vaticanskim koncilom, z nezmotljivostjo, s celibatom, s prepovedovanjem molitve in križa po šolah, s procesijo sv. Reš. Telesa itd. — Vzrok imajo tudi marsikteri oliko-skazi po provincijah zgledovati se nad dunajsko dogodbo, zakaj dobro so znane nektere liberalske pritlikovske peticije zoper konkordat itd. s provincij, kterih začetniki so enako imeli bolj potrebnih

skerbi, kakor pa zoper Cerkev rogoviliti. Tudi brez tacih ni bilo, ki so vse hudo v deželi valili na duhovstvo, ne bodi jim oponošeno!

Katoliško gibanje na Nemškem, pravi novojoški cerkveni list, ni le sad kratkega skipenja nad silovitim ropom Rima. Pomislimo le, s kolikimi težavami so združene procesije in zbori, ki so jasne priče navdušenja za pravično reč; da povzdigne svoj glas, hiti iz vsih krajev verno ljudstvo v tako hudi zimi. Nobena daljava, noben mraz, nobeni zametje ne zaderžujejo verlih mož, če veljá pokazati ljubezen do sv. Očeta ter skupno prositi Boga, da reši cerkev iz sedanjih nadlog. Ta molitev vernikov, ki prihajajo pogosto od daleč, da vkljub terdi zimi goreče prosijo Boga in poslušajo govore vnetih vodnikov, ta molitev se dviguje s čudovito močjo do Božjega prestola ter lajša veliko bolj človeške osode, nego vse pretresovanja evropejskih vlad. — Tako je privrelo pred nekaj časom na tisoče ljudstva v Ratisbono (Regensburg), toliko se jih je bilo zbralo, da jim ni zadostovala prostorna cerkev. Popoldne pa je sklenil zbor v dominikanski cerkvi, da naj oporekajo laški grozovitosti ko pravi katoličanje, da naj se pošlje adresa do sv. Očeta in do bavarskega kralja. Ravno tako se je oglasil v Sigmaringu odbor duhovnih in svetnih do sodeželanov; med drugim povdarjajo, da s papežem se tudi sami čutijo napadene v svojih pravicah; papeža hočemo svobodnega, kličejo, da občujemo prosto ž njim kakor s svojim cerkvenim poglavarjem. Da se to doseže, se obračajo do katoličanov, naj se zedinijo v prošnji do pruskega kralja, ki jim je pred tremi leti še dosti vgodno odgovoril v oziru papeževih zadev, pa da pošljejo v znamenje vdanosti adresu do papeža. — Enaki klici se razlegajo tudi iz družih mest. Na Solnograškem že skoro ne bo občine, ki bi se ne bila vdeležila procesije v ta namen ter si postavila pred keršanskim svetom spominke lepe darežljivosti v tem, da je zložila dar sv. Očetu. — Lep izgled serčnosti so tudi dunajske gospé. Nevstrašeno povzdigujejo glas, da naj se oprostí sv. mesto, ktero so si sv. Peter, dolga versta njegovih naslednikov, tisoči svetnikov in mučenikov s svojo kervjo in krepostmi pridobili. One zavračajo nesramne obljube o prostosti papeževi, ki jih narekujejo laški roparji, kakor nekđaj satan Kristusu. Krepko se potegujejo tudi Švicarji za prostost sv. Očeta. Vlada zaveznega okraja Uri razodeva zdrave misli v adresi do Pija IX. „Kdo bi bil še neobčutljiv — beremo v njih pismu — pri pogledu Tvoje žalosti, tolikih grozovitosti, ki Te obdajajo kakor morski valovi? Tvoja žalost je tudi naša, tvoje britkosti so tudi naše britkosti; če boleha glava, je bolno vse truplo. Sv. Oče! naj Te krepčajo te besedice sicer malega, pa poštenega naroda iz prostih švicarskih gorá; podeli nam in njim, v kterih imenu govorimo, svoj apostolski blagoslov!“ Kđaj bomo povedali kaj tacega o naših vélikih vladah, kđaj bomo iz njih djanj sodili, da jim je z vso resnico mar, da se vrvná bolna Evropa? Glava, sv. Oče, terpi zavoljo bolezní celega trupla, pa ona si je v svesti, da se bo povzdignila nekđaj močna in zdrava, to ji zaterjujejo večne obljube.

Da se to zgodi, mora papež zopet posesti prestol svojih sprednikov ter vživati vse prejšnje pravice, to je prva pot, da se reši važno rimsko vprašanje, pravi škof vestminsterski, Manning. Mogoče je, pravi, da se še dalje zapira pot do starodavnih pravic; če se pa to primeri, gorjé Evropi!...

Rimsko. Laški tolovaji v Rimu zdaj namerjajo se nad kloštre spraviti, kakor pišejo od onod. Undan so ti dolgopersteži odstavili profesorja živalstva na univerzi, ker je očitno pričal, da to je bedarija, da bi človek od „afne“ izviral. Naslednik kruh-učitelj si je to dobro zapomnil, prinesel je v šolo človeški in opičji kostnjak in

je lešarbo-jasno dokazoval, da je človek višji „afna!“.. Ti ljudje in njih zagovarjanci si ne mara tako-le misliti: Če sem opica, me ne bodo ne ljudje in ne Bog zato klofneričili, ko ropam in kradem; ako sem pa človek, se mi bo tu in tam huda godila... Toda Bog je Adama vidil, ko se je pod germe skrival, in vidi enako roparja in tatú, ako tudi v opičjo kožo zleze in se po zemlji plazi, namesto da bi zravnano in po koncu hodil, kakor drugi človeški otroci, ki si ne štejejo v čast biti zárod telét in kozlov, ali saj mamke afne. —

Sardinski grabeži, ki so na Rimsko prinesli ajdovstvo in davke, se Rimljanom slabo priležijo. Še plesati in pustovati se jim ne poljubi pod to novo plazarsko vlado. Kraljeviča Humberta in njegovo ženo Meto pitajo ljudje zaničevaje: „ta izobčenca!“ (questi scomunicati) in Meto primerjajo s kraljico Jezabelo, ker se z možem vred vsak popoldan pri oknu prikazuje najeti derhali, ktera jima od spodej s terga hvalisanje kliče. Po Rimu in okrogu se razlega slava papežu: „Evviva Pio IX.“; plenivci pa čutijo, da se jim pod nogami guglje, pisarijo o križarskih vojskah in trepečejo.

V tem takem jezuiti v svojih pridigah serčno pričajo resnico in cerkve so vse natlačene; ali tudi neki odpadnik Gavazzi pridiga in zasramuje papeža in cerkev, kateri si mora pa tropico poslušavcev skupaj zbobnati s tim, da jim plačuje po 20 soldov (okoli pol gl.) Neke stare babele mu preskerbé ta denar od londonske bibliške družbe. Take reči pripoveduje bolj obširno „Genfer Korrespond.“

Naznanila iz Rima navdušeno hvalijo nemško poslanstvo, ki je bilo nedavno v Rimu. „Genfer Korresp.“ pravi: „Za našo sveto katoliško reč se ne more nič primérnišega misliti, kakor take poslanstva, ktere svetu kažejo, da katoličani so zmožni vse darovati, da bi sv. Sedežu pomoč pripravili...“

V Rimu ni bila navada dosedaj, da bi bili očitno pustovali ob nedeljah in praznikih, ki imajo vse druge namene kakor so prazne burkarije. V veliko nejevoljo ljudstva so sedanji mogočniki Kurentu tudi o tacih dnevih prestol postavili, in ravno take dni kurentujeta očitno tudi laški kraljevič Humbert in njegova žena Meta.

„Italijanissime“ tlači kakor veša mora neka pravljica, češ, da se v Belgiji napravlja križarska vojska zoper rimske roparje. Vidi se, kaj dela huda vest! —

Veliko nejevoljo je zbudila osnova laškega ministra Veskonti-Venosta, da naj bi tuji poročniki v Florencu namestovali svoje vlade tudi v Vatikanu.

V Amsterdamu se je zbral odbor 20 mladih móž, ki hoče za to priprave delati, da se petindvajsetletnica Pija IX ondod vredno obhaja. Iz tega središnega odbora bodo izhajali podružni odbori po vsih glavnih mestih. Tako se obnaša Holandija moško in čversto v vsih katoliških prašanjih. —

Novo ministerstvo je bila liberalno-centralistiška stranka sprejela s psovanjem in sovražljivostjo. „Neue Freie Presse“ se je prav po pobalinsko celo češkim imenom spakovala; katoličani ter federalisti so vanj stavili nekaj upanja, sodbo pa si priderževali, da se djanje pokaže. Eno tacih djanj je postavljenje Šmerlinga za predsednika v gosposki zbornici. „Vaterland“ pravi, da to je klofuta v obličji tistim, od koder je imelo ministerstvo podpore pričakovati. — Kervavi upor v Dalmaciji, izjemni stan v Pragi, trenje narodovih pravic na Tirolskem, velikoletna enoglasna državopravna opozicija pojasnuje zadosti, da centralizem ni zmožen Avstrije osrečiti, in zdaj še toliko manj, ker tudi pošteni Nemci tako naglo napredovajo v spoznanji, da se mora na posebne lastnije dežel ozir imeti ter Avstrija le s pravično avtonomijo dežel zadovoljna se storiti.

Iz amerikske Slavije. Neko naznanilo iz no-

vega Jorka pravi: „Ni še dolgo tega, kar smo po katoliških listih te dežele brali klič misijonarja iz zapada, kateri žalostni stan katoliških Čehov in Poljcev po zedinjenih deržavah strahovito, pa resnično popisuje in opominja, da naj se napravi slovanska misijonska naprava, ktera je res v Milwaukee-i na dan prišla, kakor slišimo. Une besede so bile seme, ki je padlo v dovzetno zemljo katoliških serc. Komaj ste pretekli dve leti, in že beremo naznanila o čednih cerkvah in šolah, ki se zidajo za Čeha in Poljca v Cikagi, št. Lujzu, Milwaukeei, slišimo, da se napravljajo nove srenje v Baltimori, Detroit-u, Vinovi in po drugih krajih; vidimo misijonarje krog hoditi, kateri tudi naj oddaljšim naselbam duhovno pomoč prinašajo. Ravno zdaj bivata misijonarja Gartner in Vidanka v našem mestu, za tukajšne novojorške neštevilne Slovane obhajata tritedenski misijon, in potem bodeta napravila novo srenjo. Radi priterdimo, da take djanja so čisto premagale našo poprejšno dvomljivost nad darežljivostjo slovanskega naroda... in v tem vidimo nov nagon k bolj živi gorečnosti za naš lastni nemški narod, kateri bi tukaj v novem Jorku v primeri s svojim prebivavstvom dvakrat, tudi trikrat toliko cerkev potreboval.

Razne novice. V nadškofii Freiburgu verniki z veliko gorečnostjo podpisujejo protest ali oporéko zoper bogoskrunsko oropanje sv. Očeta. Že iz 320 duhovnij so prišli podpisi in upajo, da nobena duhovnija se ne bo izločila od tega katoliškega skazovanja. — „Genfer Korresp.“ meni, besede avstrijskega cesarja, da bode pokazal, da je katolišk vladar, so bile kakor migljej Beustu, da naj odstopi on, ki je vsi avstrijski zgodovini nasprotno politiko pričel, — da je pa le cislajtansko ministerstvo padlo, on pa je ostal, ki je poglavitni zadolžnik pri tej politiki. Ta list obširno dokazuje, da ni resnica, kar je Beust terdil, namreč: da se je njegovo obnašanje o rimski zadevi v Rimu meče sodilo, kakor pa so ga sodili tisti, ki se stavijo za zastopnike papeštva v Avstrii. — Novi ogerski minister za bogočastje in uk dr. Pavler je judom in liberaluhom oster tern v pèti. Zakaj? Zato, ker je pošten mož, ki nikoli ni tajil svoje vere. Kakor profesor in rektor na univerzi nikoli ni opušal Božje službe, in je kakor katoličan zvesto opravljal svojo velikonočno dolžnost zastran spovedi in sv. Obhajila. — Obilno poslanstvo nemških mož je 2. t. m. v Rimu izročilo sv. Očetu pismo pomilovanja in zveste vdanosti. — „Vaterland“ piše, da je zmiraj veči pomanjkanje šolskih učiteljev, odkar se je pričela doba z novimi šolskimi postavami. Povsod se ob enem skuša in piše, da je učencev zmiraj manj v novi éri. Na zadnje se bodo vendar tudi Tomaži prepričali: „Quid veritas,“ kaj je blagor in resnica.

Iz Ljubljane. Od katoliške družbe. Kteri se želé vdeležiti avstrijskega poslanstva do sv. Očeta, pridejo po kterih koli potih saj do 3. sušca (marca) v Rim. Tam se oglašé pri vodniku poslanstva ekscel. grofu Robertu Salm-u, ki bo stanoval v Rimu (piazza della Minerva, hotel della Minerva). — Zaslišanje pri sv. Očetu bo najberže 5. sušca. Uniforme ni potreba svetnim deležnikom, dosti je, da so po okolišinah dežele v surki, fraku, čamari, in z belo ovratnico, kmetje pa v svoji narodni obleki. Ker se bodo vdeleževali tudi kmetje iz vsih dežel, zlasti iz slovenskega Štajarskega, se smé pričakovati, da bodo tudi iz Kranjskega kaki kmetje te prilike se poprijeli, da vidijo sv. Očeta Pija IX in Rim.

Predsednik.

Podpisi a) na adresu za sv. Očeta in b) na prošnjo do deržavnega ministerstva. Spodnja Idrija 840—480; Naklo 706—190; Idrija 1082—436; Ig 437—168; Preloka 76—39; Dovje 360—140; Mengeš zopet 264—

58, s poprejnimi skup 1017—492; Šent-Vid pri Zatičini zopet 240—120, tedaj s popr. 1261—624; Trebelno 924—444; Rateče 120—67; Stari log zopet — 61, skupaj 697—145; Stranje 300—144; Suhorje 385—204; Čemšenik 300—162; Podgrad zopet 61—, tedaj 628—165; Bučka na Dunaj 180—90; Knežak (naravnost na Dunaj 724—315; Križovo pri Kostanjevici zopet 177—92, skupaj 820—347; Predoslje 511—158, in z unimi vred, kar je na Dunaj poslanih, 604—158; iz Vinice so bili poslani na Dunaj.

Iz 243 duhovnij je dosedaj znanih podpisov 98.918—42.647.

Za postni čas utegne dobro služiti novo delo: „Jesus und Pius oder Kreuz vom Kreuze“ (7 postnih pridig od Jan. Wöhr-a; cena 40 kr., pri oprostnem poslanji pa 44 kr. pri Ulr. Moser v Gradcu.)

Za lepe pastirske liste, ki so nam jih poslali preljudni in dobri gospodje iz raznih škofij, preserčna hvala. Porabili jih bomo vse zverstoma za Danico — gotovo v prid in veselje predragih Slovencev.

Na prašanje g. Jos.: če jih iz Kranjskega kaj več pojde v Rim, vemo do zdaj odgovoriti samo toliko, da se nekaj dela in plete, in utegnejo tudi Vam prav zanimive in bližnje osebnosti vmés biti. Toraj brez dolzega pomislika bisago na ramo! Bodo orglje pa potlej bolj péle, ko se vernete.

Iz slov. Štajarskega nam je znano, da pojde gosp. kaplan M. S. iz Žavc.

Pustna. V „Vtrld.“ je bil undan teleg. iz Ljublj., da dr. Kosta ni hotel sprejeti (češ, ponudenega) ministerstva za kmetijstvo. — Ta pustna muha ima vso podobo, da je izbrenčala od nekod z ljubljanskega blata, kar bi pa liberaluhom kratko in malo ne delalo časti. Lesičji Tagblatt je to precej čutil, in kaj stori? Čujte! Napisal je dolg členek, s katerim si prizadeva to naznanilo zvaliti na tiste, ktere on drevi in davi, psuje s „klerikalno stranko.“ Prekanjen si res ti erc-liberalušek, toda eno si pozabil, namreč: da mazač družih naj bolj umaže samega sebe.

Tagbl. očita o tej priliki dr. Kostu, kako je pred leti sanjaril za nemško učenost, zdaj pa mu je vera podlaga vsake učenosti, pa da po njegovem prizadevanji se spisi med ljudstvo razširjajo, ki sedanji učenosti vojsko napovedujejo.

Radi verjamemo Tagblattu, da tistemu vera ni všeč za podlago učenosti, čigar učenost so presukane zvijače in laži, opravičevanje ropa v Rimu, pa „obrite in pomalane svinje.“

Šolsko. V 2. listu letošnjega leta je Danica naznanila, da so katehetje ljubljanske gimnazije deželnemu kranjskemu šolskemu svetu izročili prošnjo, naj ono ne pripusti, da bi se zverševali nasveti zastran uka na gimnazii, ki so jih bili predložili od bivšega ministra Stremajerja pretečeno jesen na Dunaj poklicani učenjaki. Naj povemo tudi nadalje, kolikor nam je o tej reči znano. Vloga gg. katehetov je bila prišla v posvet deželnega šolskega odbora, v katerem sta bila pričujoča tudi Holzinger in Vrečko. Nasvetoval je eden, da naj se vloga pošlje do ministerstva. Prošt dr. Jarc je omenil, da bi bila ta pot zastonj, ako se vloga poprej gimnazijalnemu vodstvu ne izroči, da učeniški zbor svojo misel izreče, ker sicer bi se vloga od ministerstva nazaj poslala itd. Oziroma na zrelostne skušnje je deželni šolski svet pozneje določil, da veroznanstvo ostane vse skozi naučna tvarina in bode se iz njega izpraševalo tudi pri zrelostnih skušnjah; nasvet, da naj naravoslovstvo pri zrelostnicah spodrine veroznanstvo, je deželni šolski svet po pravici zavergel.

Iz Predoselj. Blagorodni gospod baron Anton Zois, posestnik Berske grajšine, poseben prijatelj šolske mla-

dine in usmiljen oče siromakov, je tudi letos dobrotno nam poslal za uboge šolske otroke 40 gld. in za siromake tukajšne fare 60 gl. Kolikor večja je revšina pri mnogih, tolikanj bolj se mora po vsi pravici tolika do brota ceniti. Bog poverni torej stoterno v sedanjem in prihodnjem življenji velikodušnemu dobrotniku Njegove lepe mile darove!

J. K.

Iz Gorice gre v Rim dr. Doljak, advokat in predsednik katoliške družbe. Nese seboj do 5000 frankov papeževga denara, ki ga je nadškof. ordinarijat po čast. duhovšini nabral, in pa podpise za sv. Očeta vse duhovšine Goriške nadškofije.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Č. g. Ant. Mejač, fajm. pri sv. Mihelu pri Novem mestu, je umerl 17. svečana (R. I. P.), in fara je razpisana 20. t. m.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Svetl Oče PIJ, bLagosLoV DaJte HorJVLJCeM, ki Vam s svojima duhovnima pastirjema blagovoljno darujejo 20 gl., da bi Bog milostivo dodelil grešnikom spreobrnjenje, pravičnim stanovitnost v dobrem, vsem pa srečno zadnjo uro. — Z Vače 23 gl. po preč. g. f. M. T. — Iz Št. Vida pri Zatični 4 gld. in 2 dvajs. st. d. sr. in 6 gl. 50 kr. n. den. s priserčnim vošilom: „da bi Bog skorej rešil sv. Očeta iz njih jetništva.“ — Neimen. roka 1 gl. — Iz Trebelnega 10 gl. sploh, k temu Šim. Pleničar 2 gl., Ant. Miklavčič 1 gl., Jan. Pene 1 gl., Ant. Šular 1 gl. Skup 15 gl. Sv. Oče, vse skupaj prav serčno blagoslovite! — Z Iga 1 gl. — Iz Trebnja 50 gl. Ravno od ondot 5 gl. — Iz Čateža: G. M. Gerčar učit. 1 gl., sestra Polona 1 dvajs. st. d., sestra Marija 1 dvajs. st. d., K. Černe 2 dvajs. st. d., B. Irman 1 gl., g. f. Jož. Gregorič 2 gl. — Iz Idrije 1 gl. vdova, ki prosi sv. blagosl. zase in za otroke. — Iz Loke A. S. 1 gl. — Iz Stare Loke po preč. g. dek. 4½ gl. star. in nov. den. v sr. in 6 gl. v pop. — Neimenovan 20 kr. — Čast. g. M. G. z Os. 2 terdnj., to je 4 gl. st. den. — Iz Bevk 2 gl. — Ljubljansk mestnjan 5 gl., prosi blagoslova za svojo deržino. — Iz Vodice neki dobrotnik 1 terdnj. za 2 gl. star. den., prosi sv. blagoslova zase in za žlahto. — L. G. z deržino 4 gl. 55 kr. ter prosijo sv. blagoslova. — Gosposdičina V. M. 1 gl. — N. 1 gl., prosi sv. blagosl. — Neimen. vdova 40 kr., prosi sv. blagoslova za poterpežljivost in srečno zadnjo uro. — Hel. Zorman 3 gl. — G. El. P. 1 gl. — G. Gr. 20 fr. v zlatu. — G. J. K. 3 gl. sr. —

Za mil. škofa Mraka. Iz Trebnja 10 gl. —

Za misijonarja g. Fr. Pirca. Neimen. vdova 20 kr. — Neimen. iz Kamnika 2 stari dvajset. — Ne- ktere device 2 gl. — Neža L. 1 gl. — 1 gl. sr. po pn. k. U. — Gospá Š. 2 tol. ali 4 gl. st. d. — N. N. dva ces. cekina. — Neimenovan iz Ž. 2 gl.

Za g. misijonarja Buha 5 gl.

Za misijon v Arijanopelnu. Iz Menkša 13 gl. 8 kr. —

Za mis. čč. oo. Trapistov v Bosni. M. Lipar iz Lahovič 1 gl. — M. Aleš 1 gl. — Iz Cirkel M. in A. Keršič, B. in L. Kenè in J. Kvas 5 gl.

Za družbo sv. Leopolda v podporo severno-amerik. mis. Z Verhnike 5 gld. — Iz št. Jošta 5 gl. (Oddali v kn. šk. pis. Vr.)

Popravek pri darovih. Iz Šent-Vida 11 gold. 23 kr. in Fr. Gerdin 1 gl. je za afrik. mis., ne za sv. Očeta.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. M. R. v L. in več drugim: Sporočilo pri založ. in se bode vrnvalo.